

УДК: 355.1:34 (477)

DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2026.94.2.74>

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ДОСТРОКОВОГО ПРИПИНЕННЯ КОНТРАКТІВ ДОБРОВІЛЬНО ЗАЛУЧЕНИХ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Чунаков Р.В.,
здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня
Національного університету оборони України
ORCID: 0009-0003-8756-1512

Чунаков Р.В. Адміністративно-правові механізми дострокового припинення контрактів добровільно залучених військовослужбовців в умовах воєнного стану: проблеми та шляхи вдосконалення.

У науковій статті здійснено комплексний аналіз адміністративно-правових засад трансформації умов проходження військової служби в Україні в період дії правового режиму воєнного стану. Розкрито правову природу воєнного стану як особливого правового режиму, що передбачає розширення повноважень органів державної влади, військового командування та органів місцевого самоврядування. Акцентовано, що в умовах збройної агресії відбувається суттєва трансформація системи комплектування Збройних Сил України, яка характеризується поєднанням обов'язкових мобілізаційних заходів і добровільних механізмів залучення громадян до військової служби. Особливу увагу приділено аналізу законодавчих змін, спрямованих на розширення кола суб'єктів військової служби, зокрема за рахунок осіб віком від 18 до 25 років, громадян похилого віку та осіб, звільнених умовно-достроково від відбування покарання. Визначено, що важливим елементом адміністративно-правового забезпечення добровільного проходження військової служби є система соціально-економічного стимулювання, яка включає грошові виплати, компенсаційні механізми та інші гарантії матеріального забезпечення військовослужбовців. Досліджено правову природу контракту про проходження військової служби як особливого виду адміністративно-правового договору, що ґрунтується на добровільному волевиявленні сторін та визначає специфіку правового регулювання відповідних правовідносин. Виявлено наявність нормативних колізій у регулюванні підстав дострокового припинення контрактів для різних категорій військовослужбовців. Зокрема встановлено, що для окремих категорій осіб відповідальність за невиконання умов контракту або взагалі не передбачена, або обмежується виключно майновими санкціями, без належного нормативного врегулювання процедур його розірвання, що суперечить принципам правової визначеності, справедливості та рівності сторін. Обґрунтовано необхідність удосконалення адміністративно-правового механізму регулювання військової служби шляхом уніфікації підстав дострокового припинення контрактів, усунення законодавчих колізій та забезпечення балансу між публічними інтересами держави і правами людини. Зроблено висновок, що подальший розвиток правового регулювання у цій сфері має базуватися на системному підході, узгодженості норм та підвищенні ефективності правозастосовної практики в умовах воєнного стану.

Ключові слова: воєнний стан, військова служба, контракт, адміністративно-правове регулювання, добровільне залучення, дострокове припинення контракту, конституційний обов'язок, юридична відповідальність.

Chunakov R.V. Administrative and legal mechanisms for the early termination of contracts for voluntarily enlisted military personnel under martial law: challenges and ways to improve the system.

This academic article provides a comprehensive analysis of the administrative and legal foundations for the transformation of military service conditions in Ukraine during the period of martial law. It examines the legal nature of martial law as a special legal regime that entails the expansion of the

powers of state authorities, military command, and local self-government bodies. It is emphasized that, in the context of armed aggression, a significant transformation of the Ukrainian Armed Forces' recruitment system is taking place, characterized by a combination of mandatory mobilization measures and voluntary mechanisms for enlisting citizens into military service. Particular attention is paid to the analysis of legislative changes aimed at expanding the scope of military service, specifically to include individuals aged 18 to 25, senior citizens, and individuals released on parole. It has been established that an important element of the administrative and legal framework for voluntary military service is a system of socioeconomic incentives, which includes monetary payments, compensation mechanisms, and other guarantees of financial support for military personnel. The legal nature of the military service contract as a special type of administrative-legal agreement, based on the voluntary expression of will by the parties and defining the specific features of the legal regulation of the relevant legal relations, is examined. Regulatory conflicts in the regulation of grounds for early termination of contracts for various categories of military personnel have been identified. In particular, it has been established that for certain categories of persons, liability for failure to fulfill the terms of the contract is either not provided for at all or is limited exclusively to financial sanctions, without proper regulatory provisions governing the procedures for its termination, which contradicts the principles of legal certainty, fairness, and equality of the parties. The need to improve the administrative and legal framework for regulating military service is justified by the unification of grounds for early termination of contracts, the elimination of legislative conflicts, and the assurance of a balance between the state's public interests and human rights. It has been concluded that the further development of legal regulation in this area should be based on a systematic approach, the harmonization of legal provisions, and the improvement of the effectiveness of law enforcement practices under martial law.

Key words: martial law, military service, contract, administrative and legal regulation, voluntary enlistment, early termination of contract, constitutional duty, legal liability.

Постановка проблеми. Чинне адміністративно-правове регулювання проходження військової служби в умовах воєнного стану не забезпечує повної узгодженості правових наслідків невиконання умов контракту окремими категоріями військовослужбовців, зокрема для громадян, які добровільно залучені до проходження військової служби в цей період, а саме віком 18–25 років та осіб, умовно-достроково звільнених від покарання, оскільки для них нормативні механізми дострокового припинення контракту або звільнення з військової служби не передбачені навіть у разі систематичного порушення службових обов'язків. В наслідок чого виникає нормативна асиметрія та дисбаланс між правами і обов'язками сторін контракту, що нівелює превентивну та коригуючу функції юридичної відповідальності і створює правову невизначеність у сфері адміністративно-правового регулювання військової служби. Відсутність єдиного підходу до правових наслідків невиконання умов контрактів ускладнює забезпечення обороноздатності держави та реалізацію принципу правової визначеності під час дії воєнного стану. Таким чином, існує потреба в удосконаленні процедурно-правових механізмів дострокового припинення контрактів для цієї категорій громадян, усунення нормативних колізій і забезпеченні балансу між публічними інтересами держави та правами людини.

Метою статті є здійснення комплексного аналізу адміністративно-правових механізмів проходження військової служби в умовах воєнного стану, визначення нормативних прогалин щодо дострокового припинення контрактів для громадян, залучених до проходження військової служби на добровільній основі в цей період (громадяни віком 18–25 років та особи, умовно-достроково звільнені від покарання), та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення правового регулювання з метою забезпечення узгодженості правових наслідків невиконання умов контракту.

Стан опрацювання проблематики. Питанням особливостей проходження військової служби приділено увагу у працях П.П. Богуцького, І.Ф. Коржа, М.В. Кушніра та інших, однак вони здебільшого охоплюють аспекти служби, що не стосуються умов воєнного стану. Правове регулювання військової служби саме в умовах дії воєнного стану, досліджене О.Г. Боднарчуком, Ю.Г. Гавриком, В.В. Гудимою та іншими за загальної редакції Б.М. Шамрай, вивчено недостатньо, що зумовлює необхідність подальшого всебічного вивчення.

Виклад основного матеріалу. У колективній праці О.Г. Боднарчук, Ю.Г. Гаврик, В.В. Гудима «Проходження військової служби у Збройних Силах України під час дії правового режиму воєнного стану» за загальною редакцією Б.М. Шамрай здійснено комплексний науко-

во-практичний аналіз особливостей правового регулювання проходження військової служби під час дії воєнного стану. Автори акцентують увагу на трансформації правового статусу військовослужбовців у період воєнного стану, співвідношенні конституційних гарантій із запровадженими обмеженнями, особливостях строків служби та підставах звільнення [1]. Разом із тим, попри ґрунтовність дослідження, у зазначеній праці не отримали окремого комплексного вивчення деякі важливі аспекти. Зокрема, залишено поза межами спеціального аналізу питання вдосконалення процедурно-правових механізмів проходження військової служби з метою залучення громадян, які за віковими чи іншими критеріями не мають обов'язку щодо її проходження, але можуть бути зацікавлені у добровільній участі в обороні держави. Відсутність комплексного осмислення цих питань зумовлює необхідність подальшого наукового дослідження з метою забезпечення системної узгодженості між інститутами соціального забезпечення, кадрової політики та реалізації конституційних гарантій в умовах особливого правового режиму.

Для подальшого аналізу важливим є з'ясування сутності воєнного стану та повноважень військового командування. Відповідно до статті 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану», воєнний стан визначається як особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [2].

Зокрема, на територіях, де запроваджено воєнний стан, військове командування у взаємодії з військовими адміністраціями (у разі їх утворення), а також за участю органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування наділяється повноваженнями щодо реалізації заходів правового режиму воєнного стану, визначених частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2]. Така модель розподілу та концентрації владних повноважень забезпечує інституційну спроможність держави до реалізації кризових управлінських рішень у межах єдиного правового поля та створює нормативні передумови для запровадження спеціальних адміністративно-правових режимів. Передусім в цей період держава реалізує цілеспрямовану політику формування комплексу додаткових адміністративно-правових умов, спрямованих на забезпечення залучення та утримання людського ресурсу у Збройних Силах України поза межами класичних мобілізаційних інструментів у період дії правового режиму воєнного стану. Так, Законом України від 11 квітня 2024 року № 3633-ІХ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку» [3] було доповнено пунктом 7-1 статтю 12 Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей», яким передбачено, що військовослужбовці у разі укладення першого контракту мають право на компенсацію 50 відсотків першого внеску за кредитом, забезпеченим предметом іпотеки відповідно до державних програм доступного житлового кредитування, а також на отримання додаткової грошової виплати у розмірі 100 тисяч гривень після першого року військової служби та ще 100 тисяч гривень після другого року служби [4].

Окрім цього, законодавством закріплено право військовослужбовців, які уклали контракт, протягом трьох місяців з дати його укладення отримати сертифікат на купівлю транспортного засобу в розмірі 150 тисяч гривень у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, що свідчить про розширення соціально-економічних гарантій як елементу адміністративно-правового стимулювання проходження військової служби [4].

Слід акцентувати увагу на тому, що в умовах запровадження та дії правового режиму воєнного стану реалізація конституційного обов'язку громадян щодо захисту Вітчизни має диференційований характер, оскільки право на його безпосереднє виконання виникає не у всіх осіб одночасно та не за однакових правових підстав. Така ситуація обумовлена особливостями правового регулювання мобілізаційних процесів, зокрема встановленням законодавчо визначених вікових, медичних та інших критеріїв, які впливають на обсяг і способи залучення громадян до проходження військової служби. У зв'язку з цим держава об'єктивно стикається з необхідністю пошуку та запровадження альтернативних правових механізмів забезпечення обороноздатності, що перед-

бачають не лише обов'язкові, але й добровільні форми участі громадян у здійсненні заходів із захисту національної безпеки та територіальної цілісності України.

За таких умов особливого значення набуває інститут добровільного залучення громадян до проходження військової служби, який потребує чіткого нормативного врегулювання та системного адміністративно-правового забезпечення. Його специфіка полягає у формуванні та законодавчому закріпленні спеціального адміністративно-правового механізму, спрямованого на регламентацію порядку, умов і процедур проходження військової служби окремими категоріями громадян, які відповідно до чинного законодавства не підлягають мобілізації.

До таких категорій, зокрема, традиційно належать іноземці та особи без громадянства, а з початком дії воєнного стану до них також віднесено осіб віком від 18 до 25 років, які не досягли встановленого віку мобілізації, громадян, що досягли 60-річного віку та формально перебувають поза межами визначених законодавством вікових критеріїв проходження військової служби, а також осіб, які відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі. Добровільне залучення зазначених категорій осіб потребує врахування особливостей їх правового статусу, рівня підготовки, професійних компетентностей і мотиваційних чинників, що зумовлює необхідність застосування гнучких адміністративно-правових механізмів державного регулювання. Саме через такі механізми забезпечується баланс між публічними інтересами держави у сфері оборони та приватними правами і свободами людини, що становить одну з базових засад сучасного адміністративного права.

Так, відповідно до Порядку реалізації експериментального проєкту щодо підвищення мотивації до проходження окремими категоріями громадян України військової служби у Збройних Силах України, Національній гвардії України та Державній прикордонній службі України під час дії воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2025 року № 153 (далі - Порядок), запроваджено можливість прийняття на військову службу за контрактом терміном на один рік громадян України віком від 18 до 25 років. Цей захід спрямований на підвищення стимулів до добровільного залучення зазначеної категорії громадян та забезпечення ефективного виконання службових обов'язків.

У межах реалізації зазначеного експериментального проєкту передбачено поетапну грошову винагороду у розмірі 1 000 000 гривень, яка виплачується наступним чином:

- 200 000 гривень - після укладення контракту;
- 300 000 гривень - після проходження відповідної підготовки та залучення до виконання службово-бойових завдань;
- 500 000 гривень - після завершення строку контракту або пропорційно часу безпосередньої участі у бойових діях [5].

Крім того, припинення (розірвання) контракту про проходження військової служби можливе виключно з підстав, прямо визначених частиною дванадцятою та підпунктами «а», «б» або «п» пункту 2, підпунктами «б», «ж» або «п» пункту 3 частини п'ятої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» [6].

З аналізу зазначених норм убачається, що дострокове припинення такого контракту допускається лише у таких випадках: за сімейними обставинами або з інших поважних причин; за станом здоров'я на підставі висновку військово-лікарської комісії; а також у зв'язку зі звільненням з полону за відсутності волевиявлення щодо подальшого проходження військової служби.

Водночас слід звернути увагу на те, що пунктом 2 частини п'ятої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачено можливість звільнення цієї категорії військовослужбовців в умовах дії правового режиму особливого періоду, тоді як дія Порядку поширюється виключно на період дії воєнного стану. Така розбіжність у часових межах застосування відповідних нормативно-правових актів зумовлює виникнення юридичної колізії, що потребує доктринального осмислення та нормативного врегулювання з метою забезпечення правової визначеності й єдності правозастосовної практики.

Крім того, в умовах дії правового режиму воєнного стану частиною десятою статті 20 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачено можливість прийняття на військову службу за контрактом строком на один рік для потреб Збройних Сил України та інших військових формувань осіб, які досягли 60-річного віку та за результатами військово-лікарської комісії визнані придатними за станом здоров'я. Прийняття таких осіб на військову службу здійснюється за наявності письмової згоди командира військової частини, а у випадку осіб офіцер-

ського складу – виключно за умови попереднього погодження кандидатури Генеральним штабом Збройних Сил України або уповноваженим органом військового управління відповідного військового формування.

Для зазначеної категорії військовослужбовців встановлюється випробування строком два місяці, за результатами якого оцінюється можливість подальшого проходження військової служби. Строк проходження військової служби таких осіб може бути продовжено шляхом укладення нових контрактів строком на один рік без встановлення граничного віку перебування на військовій службі. У разі припинення або скасування правового режиму воєнного стану дія укладених контрактів припиняється (розривається) достроково, а військовослужбовці звільнюються з військової служби, відповідно до частини п'ятої статті 26 цього Закону. Також підставою для звільнення цієї категорії під час проведення мобілізації та дії воєнного стану окрім загальних підстав визначених пунктом 3 частини п'ятої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» є визнанням військовослужбовця таким, що не пройшов випробування та службова невідповідність [6].

Також слід звернути увагу, що поряд із розширенням вікових меж осіб, які можуть бути прийняті на військову службу за контрактом в умовах воєнного стану, законодавець передбачив залучення до виконання військового обов'язку за контрактом й інших соціально-правових груп населення, що зумовлено потребою оперативного нарощування людського ресурсу для оборони держави. У цьому контексті окремої уваги заслуговує поява нової категорії громадян, які залучаються до проходження військової служби, – осіб, що відбувають покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк. Водночас законодавчо встановлено чіткі обмеження щодо кола таких осіб, зокрема, шляхом виключення засуджених за злочини, які за своїм характером та ступенем суспільної небезпеки є несумісними з виконанням завдань у сфері оборони та безпеки держави (ККУ ст. 81-1). У разі виявлення засудженим бажання проходити військову службу за контрактом та відповідності до вимог проходження такої служби, визначених статтею 21-5 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», до цієї категорії осіб за рішенням суду може бути застосовано умовно-дострокове звільнення від відбування покарання [10]. На відміну від попередньої категорії військовослужбовців, зазначені особи проходять військову службу виключно у складі спеціалізованих підрозділів військових частин, а строк військової служби за контрактом для них встановлюється до закінчення особливого періоду [6].

Дострокове припинення проходження служби можливе у разі визнання особи непридатною до військової служби за станом здоров'я на підставі висновку (постанови) військово-лікарської комісії - із виключенням з військового обліку або з призначенням повторного медичного огляду через 6-12 місяців, а також у зв'язку з набранням законної сили обвинувальним вироком суду, яким призначено покарання у виді позбавлення чи обмеження волі.

Отже, в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні відбувається трансформація системи військової служби, що проявляється у формуванні нових та модифікації існуючих видів і моделей її проходження. Законодавчі зміни передбачають розширення кола суб'єктів військової служби за рахунок запровадження контрактної служби для окремих вікових категорій громадян, осіб похилого віку, а також залучення до виконання військового обов'язку осіб, які відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі. Водночас диференціація строків служби, особливостей її проходження та підстав припинення свідчить про формування спеціальних правових режимів військової служби, зумовлених потребами оборони держави під час дії воєнного стану.

У зв'язку з цим, з метою забезпечення комплексного, системного та об'єктивного дослідження трансформації умов проходження військової служби в період дії правового режиму воєнного стану, доцільним є здійснення аналізу зазначеного питання з урахуванням визначених умов і критеріїв. Ключове значення при цьому має правова характеристика контрактів про проходження військової служби, укладених окремими категоріями громадян у період дії воєнного стану.

До основних критеріїв оцінки таких контрактів слід віднести насамперед не обов'язок відповідної групи громадян щодо проходження військової служби, а наявність у них суб'єктивного права на укладення зазначеного виду контракту навіть за умов дії правового режиму воєнного стану. Саме добровільний характер волевиявлення сторін при укладенні таких контрактів зумовлює їх правову природу та визначає особливості адміністративно-правового регулювання відповідних правовідносин.

У цьому контексті укладення контрактів про проходження військової служби зазначеними категоріями громадян у період дії воєнного стану за своїм юридичним змістом та процедурними характеристиками є фактично тотожним контрактам, що укладаються громадянами в умовах мирного часу та дії особливого періоду (крім періодів проведення мобілізації та дії воєнного стану).

Саме договірний характер зазначених контрактів зумовлює відповідні підходи до вирішення питання їх дострокового припинення (розірвання). При цьому дія правового режиму воєнного стану не може автоматично нівелювати договірні гарантії, що випливають із добровільного характеру укладення контракту, а отже, не усуває можливості застосування передбачених законом процедур його дострокового розірвання у випадках істотного порушення зобов'язань однією зі сторін.

Таким чином, проблема дострокового припинення контракту про проходження військової служби в разі його невиконання набуває не лише практичного, а й теоретико-правового значення, оскільки дозволяє окреслити межі дискреції суб'єктів владних повноважень та забезпечити реалізацію принципу правової визначеності у сфері адміністративно-правового регулювання військової служби в умовах воєнного стану.

Конкретизація зазначених теоретичних положень через аналіз чинного нормативного регулювання підстав звільнення різних категорій військовослужбовців свідчить про наявність істотної диференціації правових наслідків невиконання умов контракту залежно від суб'єктного складу відповідних правовідносин. Зокрема, щодо військовослужбовців, які досягли 60-річного віку та проходять військову службу за контрактом, законодавством передбачено можливість звільнення з військової служби за службовою невідповідністю у разі неналежного виконання службових обов'язків.

Водночас для громадян України віком від 18 до 25 років, які проходять військову службу за контрактом у межах реалізації Порядку, у разі систематичного невиконання умов контракту встановлено лише майнові наслідки у вигляді обов'язку відшкодування в повному обсязі виплаченої одноразової грошової допомоги та втрати права на отримання її несплаченої частини, тоді як можливість розірвання контракту або звільнення за службовою невідповідністю нормативно не передбачена.

Аналогічна ситуація спостерігається і щодо осіб, які були умовно-достроково звільнені від відбування покарання у зв'язку з проходженням ними військової служби, стосовно яких законодавство не встановлює жодних правових наслідків у вигляді розірвання контракту чи звільнення з військової служби за службовою невідповідністю навіть у разі систематичного вчинення дисциплінарних або адміністративних проступків. Такий стан правового регулювання фактично нівелює превентивну та коригуючу функції юридичної відповідальності у сфері проходження військової служби, створює дисбаланс між правами та обов'язками сторін контракту й потребує доктринального переосмислення з метою забезпечення ефективності та внутрішньої узгодженості адміністративно-правового механізму регулювання службових правовідносин в умовах воєнного стану.

Виявлені відмінності у правових наслідках невиконання умов контракту різними категоріями військовослужбовців свідчать про наявність нормативної асиметрії, яка не повною мірою узгоджується з договірною природою відповідних правовідносин. Зокрема, у правовому регулюванні проходження військової служби за контрактом громадянами України віком від 18 до 25 років, залученими на добровільних засадах у межах реалізації експериментального проекту, відсутній механізм припинення контракту у разі систематичного порушення його умов, що фактично зводить юридичні наслідки такої поведінки виключно до майнової відповідальності.

З огляду на це, а також з урахуванням необхідності забезпечення балансу між правами й обов'язками сторін контракту, обґрунтованим видається поширення на зазначену категорію військовослужбовців правового підходу, аналогічного тому, який закріплений у частині одинадцятій статті 25 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо звільнення курсантів. Застосування такого механізму дозволило б у разі недисциплінованості або систематичного невиконання умов контракту забезпечити його дострокове припинення з подальшим приведенням правового статусу відповідної особи у відповідність до вимог воєнного часу, що відповідає б логіці договірних зобов'язань і принципу справедливості юридичної відповідальності.

Подібного нормативного врегулювання потребує і питання відповідальності осіб, які були умовно-достроково звільнені від відбування покарання у зв'язку з проходженням військової

служби, оскільки чинне законодавство не встановлює жодних правових наслідків у разі систематичних дисциплінарних або адміністративних проступків таких осіб.

Відсутність можливості припинення проходження військової служби та повернення до відбування невідбутої частини покарання не лише підриває принцип невідворотності юридичної відповідальності, а й порушує внутрішню узгодженість адміністративно-правового механізму регулювання військової служби в умовах воєнного стану, що обумовлює потребу у відповідних законодавчих змінах.

Висновки. Однією з прогалин адміністративно-правового регулювання військової служби в умовах воєнного стану є відсутність чіткої процедури дострокового припинення контрактів для громадян віком 18-25 років та осіб, умовно-достроково звільнених від покарання, навіть у разі систематичного порушення ними службових обов'язків. Така неврегульованість створює дисбаланс між правами та обов'язками сторін контракту та нівелює превентивну і коригуючу функції юридичної відповідальності.

Для усунення зазначених проблем доцільно унормувати процедуру дострокового припинення контрактів для добровільно залучених військовослужбовців, встановити правові наслідки для осіб, умовно-достроково звільнених від відбування покарання, та узгодити нормативні акти щодо проходження військової служби в умовах воєнного стану. Це сприятиме правовій визначеності, дисципліні та ефективному виконанню службових обов'язків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проходження військової служби у Збройних Силах України під час дії правового режиму воєнного стану: колект. монографія / О.Г. Боднарчук, Ю.Г. Гаврик, В.В. Гудима та ін.; за заг. ред. Б.М. Шамрая. Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2025. 616 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/prokhozheniya-viyskovoi-sluzhbi-u-zsu-pid-chas-dii-pravovogo-rezhimu-voiennoho-stanu.pdf>.
2. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.02.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо окремих питань проходження військової служби, мобілізації та військового обліку: Закон України від 11.04.2024 № 3633-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3633-IX#Text>.
4. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей: Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text>.
5. Про реалізацію експериментального проєкту щодо підвищення мотивації до проходження окремими категоріями громадян України військової служби у Збройних Силах України, Національній гвардії України та Державній прикордонній службі України під час дії воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2025 № 153. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/153-2025-%D0%BF#Text>.
6. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>.

Дата першого надходження рукопису до видання: 17.03.2026

Дата прийняття до друку рукопису після рецензування: 23.04.2026

Дата публікації: 10.05.2026

© Чунаков Р.В., 2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії CC BY 4.0